

โครงร่างดุษฎีนิพนธ์

เรื่อง

รูปแบบการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กย

ในจังหวัดสุรินทร์

LOCAL WISDOM MANAGEMENT MODEL OF THE KUI BUDDHIST ETHNIC GROUP IN SURIN PROVINCE

၁၇

พระอธิการประเสริฐ ปภาโส (จันท่อง)

คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์

รศ. ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์

๑. ประชานกรรมการ

อ. ดร.ภญ.ชวัชร์ สุขเสน

กรรมการ

พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวนโณ, ผศ. ดร. กรรมการ

ប័ណ្ណទិន្នន័យ

มหาวิทยาลัยมหาจพางกรณราชวิทยาลัย

ພຸທອຄໍກຣາະ ແລ້ວ

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีชนกลุ่มน้อยจำนวนมากที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้ หนึ่งในนั้นคือกลุ่มชาติพันธุ์กุย (หรือ “ส่วย”) ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีเชื้อเสียงด้านการเลี้ยงช้าง พิธีกรรม ความเชื่อ และการสืบทอดภูมิปัญญาด้านสมุนไพร การเกษตร และประเพณีท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับพุทธศาสนา

จังหวัดสุรินทร์มีชาวภูมิปัญญาจำนวนมาก โดยเฉพาะอำเภอท่าตูม รัตนบุรี และศีขรภูมิ ซึ่งมีวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง เช่น พิธี “แซนโภูนา” ที่สะท้อนคติความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ^๑ การศึกษารูปแบบการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกุยจึงมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และพัฒนาองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบัน

จังหวัดสุรินทร์เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์กุย (หรือส่วย) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง กลุ่มกุยมีความโดดเด่นในด้านการเลี้ยงช้าง การหอผ้า และการประกอบพิธีกรรมที่สะท้อนความเชื่อทางศาสนา และจริยธรรม เช่น ประเพณีแซนโภูนา การบวชนาคช้าง และบุญข้าวเจี๊ย^๒

ชาวภูมิปัญญาดังเดิมในพื้นที่ลุ่มน้ำมูลและลุ่มน้ำเขี้ยว โดยมีภาษาพูดและวัฒนธรรมเฉพาะที่แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แม้ปัจจุบันจะมีการใช้ภาษาไทยอีสานและภาษาเขมรสุรินทร์ควบคู่กัน แต่ภาษาภูมิปัญญาที่ใช้ในบางชุมชนเพื่อสื่อสารในครอบครัวและพิธีกรรม^๓ ภูมิปัญญาของชาวภูมิมีความหลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านการเกษตร การแพทย์พื้นบ้าน การหอผ้า และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ภูมิ”

^๑ ทองใบ แก้วมณี, พิธีกรรมแซนโภูนา กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาในสุรินทร์, (มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๖๔), หน้า ๑๖๒.

^๒ พระปลัดวัชระ วชิรภูมิ (เกิดสถาบัน), “รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเพณีเชิงพุทธของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์”, คุณภูมิพนธ์พุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔), บทคัดย่อ.

^๓ ศูนย์คุรุศาสตร์ศึกษา, ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายกุย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://db.sac.or.th/museum/museum-detail/1487> (๒ กันยายน ๒๕๖๘).

ปัญญาการเลี้ยงช้าง” ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าระดับชาติและนานาชาติ⁴

ถึงกระนั้น แม้ชาวภูยจะมีรากฐานความเชื่อตั้งเดิมแบบผีและวิญญาณบรรพบุรุษ แต่การนับถือพระพุทธศาสนาแบบเครื่องที่ได้หลอมรวมความเชื่อเหล่านี้เข้ากับพิธีกรรมทางศาสนา ก่อเกิดเป็นประเพณีเชิงพุทธที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน เช่น ประเพณีแซนโภูนา การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษ บุญข้าวจี การถวายข้าวจีในวันมาฆบูชา บวชนาคช้าง การบวชพระโดยใช้ช้างเป็นพาหนะ เป็นต้น ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการสืบท่อพระพุทธศาสนาและการแสดงความศรัทธา⁵

ปัจจุบันภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวภูยกำลังเผชิญปัญหาหลายประการ ได้แก่ การลดลงของผู้สืบต่อ เนื่องจากเยาวชนจำนวนมากย้ายถิ่นฐานไปทำงานนอกพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เพราะการเลี้ยงช้างและการทำพิธีกรรมบางอย่างมีต้นทุนสูง อิทธิพลของสื่อสมัยใหม่ เป็นเหตุทำให้ค่านิยมและวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลง การขาดระบบจัดการองค์ความรู้ สังเกตุได้จากภูมิปัญญาส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในรูปแบบปากต่อปาก ไม่มีการบันทึกอย่างเป็นระบบ⁶

ก่อให้เกิดรูปแบบการปฏิบัติทางศาสนาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งสะท้อนถึงการหลอมรวมทางวัฒนธรรมระหว่างความเชื่อพื้นบ้านกับพุทธศาสนา ชาวภูยที่เป็นชาวพุทธในจังหวัดสุรินทร์จึงมีบทบาทสำคัญในการรำรงรักษาศาสนาและวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำบุญประเพณี การบวชลูกแก้ว การถวายภัตตาหาร และการร่วมแรงร่วมใจในการบูรณะวัดวาอาราม ทั้งนี้ วัดเจืองลายเป็นศูนย์กลางทางจิตใจและทางวัฒนธรรมของชุมชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นทุนทางวัฒนธรรม (cultural capital) ที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน สิ่งแวดล้อม และความเชื่อทางศาสนา⁷ หากไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ภูมิปัญญาเหล่านี้อาจสูญหายไปกับกระแสโลกภาคีวัฒน์และความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตามในยุคโลกาภิวัตน์ ภูมิปัญญาเหล่านี้กำลังเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ทำให้รูปแบบการถ่ายทอดและการจัดการองค์ความรู้ดังเดิมเริ่มลดความเข้มแข็งลง การศึกษารูปแบบการจัดการภูมิ

⁴ พระปลัดวัชระ วชิรญาโน (เกิดสถาบัน), “รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเพณีเชิงพุทธของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์”, **ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔), หน้า ๓๑-๓๓.

⁵ พระปลัดวัชระ วชิรญาโน (เกิดสถาบัน) และคณะ, “รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเพณีเชิงพุทธของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์”, วารสาร มจร บานีศึกษาพุทธโภสปริตรรศน, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑(มกราคม – เมษายน ๒๕๖๔), หน้า ๓๔-๓๖.

⁶ พระปลัดวัชระ วชิรญาโน (เกิดสถาบัน), “รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเพณีเชิงพุทธของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์”, **ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๔), หน้า ๓๗-๓๙.

⁷ ณัฐพล นิมพิทักษ์พงษ์, ทุนวัฒนธรรมและการพัฒนา, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๒), หน้า ๔๕.

ปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุย จึงมีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ เพื่อสร้างแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในเขตอำเภอท่าตูม อำเภอรัตนบุรี และอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชาวไทยตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างหนาแน่น ยังคงพับการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ศาสนา และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ภูมิปัญญาดังกล่าวสะท้อนผ่านพิธีกรรมและกิจกรรมทางสังคม เช่น พิธีแคนโภูนตา การทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา บุญข้าวจี บุญกฐิน รวมทั้งการประกอบพิธีกรรมเชิงพุทธที่ผสมผสานความเชื่อพื้นบ้านอย่างมีความหมาย นอกจากนี้ยังมีภูมิปัญญาในด้านหัตถกรรม สมุนไพร การเกษตร และการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสันติ ซึ่งล้วนเป็นองค์ความรู้ที่สะท้อนถึงความสามารถของชาวไทยในการปรับตัวและรักษาเอกลักษณ์ของตนผ่านการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ดังนั้น จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์มีรูปแบบการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยที่สะท้อนถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้งพระสงฆ์ ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ เยาวชน และหน่วยงานภาครัฐ รูปแบบการจัดการดังกล่าวครอบคลุมทั้งการอนุรักษ์ การสืบทอด และการพัฒนา เช่น การปรับพิธีกรรมแคนโภูนตาให้สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธ ศาสนา การส่งเสริมกิจกรรมเรียนรู้ในวัด การสร้างเครือข่ายระหว่างวัดกับชุมชน และการบูรณาการภูมิปัญญาเข้ากับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน จึงมีความสำคัญในหลายมิติ ได้แก่ มิติเชิงวิชาการ ช่วยสร้างองค์ความรู้ ด้านมนุษยวิทยา พุทธศาสนาศึกษา และการจัดการวัฒนธรรม มิติเชิงสังคมและวัฒนธรรม สนับสนุนการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน มิติเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สามารถต่อยอดภูมิปัญญาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและ การพัฒนาชุมชน มิติเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สามารถต่อยอดภูมิปัญญาไปสู่การกำหนดนโยบายด้านวัฒนธรรมและ ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์ จึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีศักยภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน แต่ต้องอาศัยการจัดการองค์ความรู้ที่เป็นระบบ เพื่อให้สามารถสืบทอดไปสู่คนรุ่นต่อไป การวิจัยครั้งนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างแบบจำลองการจัดการภูมิปัญญาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน รูปแบบเหล่านี้จึงเป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์ให้มีความเป็นระบบ และสามารถส่งเสริมอัตลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

๑.๒ คำน用การวิจัย

- ๑.๒.๑ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์ เป็นอย่างไร
- ๑.๒.๒ การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์ มีอะไรบ้าง
- ๑.๒.๓ การพัฒนารูปแบบการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์ ควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๓.๑ เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์
- ๑.๓.๒ เพื่อวิเคราะห์การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์
- ๑.๓.๓ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเอกสาร

- ๑) เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙
- ๒) เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือ เอกสาร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบพกความต่างๆ ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศในบางส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ งานวิจัย บทความ และวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเอกสารจากสื่ออินเตอร์เน็ต

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในงานดุษฎีนิพนธ์เล่มนี้ได้ศึกษาเนื้อหาตามขอบเขต ดังนี้ ๑) ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์ ๒) วิเคราะห์การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์ และ ๓) พัฒnarูปแบบการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

- ๑) กลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มพะรังษ์ ๒) กลุ่มนักวิชาการ ๓) กลุ่มผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/ประชญ์ชาวบ้าน ๔) กลุ่มเยาวชนในชุมชน ๕) กลุ่มประชาชนทั่วไป

๒) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่

๑) กลุ่มพะรังษ์	จำนวน ๕ รูป
๒) กลุ่มนักวิชาการ	จำนวน ๕ คน
๓) กลุ่มผู้นำชุมชน/ผู้ใหญ่บ้าน/ประชญ์ชาวบ้าน	จำนวน ๑๐ คน
๔) กลุ่มเยาวชนในชุมชน	จำนวน ๕ คน
๕) กลุ่มประชาชนทั่วไป	จำนวน ๕ คน
	รวมเป็น ๓๐ รูป/คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ฯใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ที่มีชุมชนกุยตั้งถิ่นฐานหนาแน่นและยังคงรักษาพิธีกรรมเชิงพุทธ ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าตูม อำเภอรัตนบุรี อำเภอศีขรภูมิ โดยมีเกณฑ์การเลือกพื้นที่ คือ มีการประกอบพิธีกรรมประเพณีเชิงพุทธอย่างต่อเนื่อง (เช่น แซนโภูนา, บวชนาค ซึ่ง) มีประชากรชาวบ้านหรือผู้รู้ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลได้ และชุมชนมีความพร้อมและยินยอมให้ทำการวิจัย

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยนี้เริ่มศึกษาตั้งแต่ได้รับอนุมัติหัวข้อและโครงร่างดุษฎีนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการจัดการ หมายถึง วิธีการที่ชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์ใช้ในการอนุรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน เช่น การประกอบพิธีแซนโภูนา ซึ่งเป็นพิธีกรรมสำคัญที่สะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในบริบทนี้ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่ชาวกุยในจังหวัดสุรินทร์ได้สั่งสม และประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อันเป็นผลจากประสบการณ์ตรงและการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ ภูมิปัญญาดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิต ศาสนา และวัฒนธรรมของชาวกุยที่หลอมรวมกันอย่างกลมกลืน ตัวอย่างเช่น การประกอบพิธีกรรมเชิงพุทธ การแสดงความเคารพต่อบรรพบุรุษ ในพิธีแซนโภูนา การใช้ภาษา เครื่องแต่งกาย และการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่สอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา ทั้งหมดนี้ถือเป็นรากฐานสำคัญในการคงไว้อัตลักษณ์ของชุมชนและการสืบทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

ชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุย หมายถึง กลุ่มชนชาวกุยในจังหวัดสุรินทร์ที่นับถือพระพุทธศาสนาเป็นหลัก และยังคงดำเนินวิถีชีวิตตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมตั้งเดิมของตนเองอย่างต่อเนื่อง กลุ่มชาวกุยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสืบทอดและส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมในชุมชน เช่น การร่วมประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา การจัดงานบุญประเพณี และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อในบรรพบุรุษ

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ทราบภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์

๑.๖.๒ ได้ทราบการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัด

สุรินทร์

๑.๖.๓ ได้ทราบแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการปัญญาท้องถิ่นของชาวพุทธกลุ่มชาติพันธุ์กุยในจังหวัดสุรินทร์